

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — St. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za po.
45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača u.

Ljubljana tri leta
Ljubljani.

LETO VII. Telefon štev. 552 LJUBLJANA, dne 12. februarja 1924. Telefon štev. 552 STEV. 19.

Naša „svobodna cona“ na Reki.

Kot kompenzacijo za izgubo Reke, smo dobili na podlagi določil rimskega pakta svobodno cono v reški luki. Pridobitev svobodne cone so smatrali vladni krogi za izvanreden uspeh naše diplomacije, ki nas ima v obilni meri nagraditi za izgubo, ki smo jo utrpeli s tem, da smo prepustili Reko Italiji. Z glasom o pridobitvi svobodne cone se je pa v prvi vrsti hotelo pomiriti javnost, ki je ogorčeno protestirala proti postopanju vlade, ki je s tako neverjetno lahkoto, ne da bi zahtevala niti najmanjše kompenzacije, žrtvovala ljudi to, kar je svečano garantirala rapalska pogodba. Danes, ko je objavljeno tudi že besedilo aneksov k rimskemu paktu, bo lahko vsakdo uvidel, da so bili glasovi o svobodni coni samo navaden blef, ki ga je med neinformirano maso razširjala vladna preša z uprav neverjetnim cinizmom. Danes ni več nobenega dvoma, da pomeni rimski pakt sramoten diktat, katerega posledice bomo težko občutili v narodnem, kulturnem in v gospodarskem oziru. Baš gospodarsko stran rimskega pakta se je pa hotelo pokazati javnosti v najlepši luči ter se je primerjalo žrve v narodnem oziru napram gospodarskim pridobitvam. Žal moramo danes ugotovljati, da so se gospodarske »pridobitve« razblinile v prozoren nič, da pomeni mejna korektura pridobitev samo majhne naselbine Podbreg in da o svobodni coni ni niti govora.

O rimskem paktu smo v našem listu že pisali, sporazum glede Reke poznamo, poglejmo si še dva aneksa k paktu, ki vsebujeja podrobne predpise o svobodni coni za Jugoslavijo na Reki in predpise o našem režimu na reškem kolodvoru.

Italija nam dá v najem za 50 let bazen Taon de Revel, toda s tem se bazenu nikakor ne daje obilje eksportirnosti. Nedotaknjene torej ostanejo vse suverene pravice italijanske države nad vsemi prostori, izdanimi v zakup. Uradniki, ki bodo od nas določeni za službo v bazenu, se bodo morali obračati za intervencijo na italijanske pristaniške oblasti. Naše oblasti v »svobodni coni« morajo javljati italijanski carinarniki na Reki v svrhu statistike, kakor tudi radi drugih ciljev, podatke o blagu, ki se nahaja v najetih skladiščih ali katero je tranzitiralo preko njih. Italija sme začasno uporabiti ali dati v uporabo nam oddane prostore, ako bi naš promet očitno vseh ne potreboval.

Pri ukrepanju, izkrcavanju, prelovrjenju, zlaganju, izročitvi blaga itd. bo naša vlada morala uporabiti izključno samo organizirane pristaniščne delavce, vpisane pri pristaniščnem poglavarstvu in po pravilih in tarifih, določenih pri italijanskih oblastih.

Nad najetim ozemljem in vodami ostane italijanska jurisdikcija nedotaknjena. Naši delegati bodo smeli odrediti kretanje ladij samo po posredovanju pristaniščnih italijanskih oblastih.

To so v kratkem določila, ki nam dajejo »svobodno« cono v reški luki. »Svoboda« obstoja v tem, da bo naša cona pod italijansko jurisdikcijo. Italijanski uradniki bodo smeli sami odločevati, kateri parniki, kdaj

Gospodarski položaj Jugoslavije.

Pod gornjim naslovom je priobčil reški »Corriere Adriatico« objektivni članek, iz katerega posnemamo glavno:

Najvažnejše je konstatirati pravilni tok kurza dinarja, ki se je ustalil na domačih in tujih borzah. Postopanje ministra Stojadinoviča je bilo vsekakor uvidevnejše, kot pa ono njegovih prednikov. V poslednjih mesecih leta 1922. so na beogradski borzi dosegle tuje devize najvišje kotacije, ki pa so se stopnjema zniževale ter dosegle minimum v decembru 1923. Do tega je privedlo delo finančne sanacije in ureditev trgovskih razmer.

Mesečni obračuni ministrstva dovoljujejo, da ase uvede glede izdatkov politika štednje, gelde dohodkov pa progresija. Julija so znašali efektivni stroški 568 milijonov, dočim je predračun predvideval 678 milijonov. Dohodkov je bilo 673 milijonov efektivnih napram predvidenih 578 milijonov. Minister financ je ostal vren svojemu stališču, da ne poviša števila novčanic. Število novčanic je kak dan doseglo 6 milijard, kar pa za državo z 12 milijoni prebivalcev nikakor ni prelihrano.

Posojila Narodne banke državi znašajo okoli 3 milijarde, ki so zajamčena z državnim imetjem v vrednosti dveh milijard, katerim je treba dodati še 68 milijonov zlatih dinarjev, 17 milijonov srebrnih in 3 milijone papirnatih tuje valute in 300 milijonov kredita. Dolgovi v inozemstvu, ki jih je napravila še stara Srbija ali pa že Jugoslavija, znašajo okoli pol milijarde in so zajamčeni z dohodki monopola, ki je donesel v prošlem letu 1700. milijonov. Trgovska bilanca je precej zboljšana. V prvem polletju 1923 je nadkrilil izvoz celotni izvoz leta 1922. V prvih devetih mesecih 1922 se je izvozilo 1.688.900 ton v vrednosti okoli 3 milijard dinarjev, v istem razdobju leta 1923. pa je poskočil izvoz na 2 milijona 155.300 ton v vrednosti 5.5 milijard, povišek v količini za 128%, v vrednosti za 188%. Računa se, da bo dosegel izvoz 7 milijard dinarjev, ker se povišuje od meseca do meseca. Ako bi se vlada malo bolj brigala za pametno ureditev gospodarskih nedostatkov, bi se kmalu doseglo predvojne razmere.

in kje bodo smeli pristajati. Italijanski carinski in policijski organi bodo imeli pravico pregledovati ob poljubnem momentu naša skladišča, naše pisarne, pregledati knjige, pregledati blago, tako da Italija ne bi niti mogla najti idealnejšega sredstva za kontrolo celokupne naše trgovine. Tvrdkam, ki si bodo najele v prosti coni skladišča, ne bo dovoljeno držati tam niti svojega delavstva, ampak bodo morale zaposliti italijanske delavce in celo samo take, ki bodo vpisani pri italijanskih organizacijah. Predstavljali si pač moremo, da bodo fašistovske organizacije dirigirale v našo prosto cono samo svoje verne pristaše in da bodo v naših skladiščih požari na dnevnem redu!

Tako tedaj bo izgledala naša »svobodna« cona. Nič boljšega si pa ne smemo predstavljati mešani

Dr. M. Dobrila:

Ljubljanska borza in njen gospodarski pomen.

(Nadaljevanje.)

Posebne pomena so bili sejmi za razvoj plačilnega prometa. Za vsa plačila, ki so se morala izvršiti na sejmju, se je določeval gotovi dan pred začetkom sejma. Tedaj so se najprej izravnavali vsi dolgovi in terjatve posameznega trgovca in je posamezni plačeval le presežek dolgov, torej že nekak kliring promet. Istotako se je določevalo za časa sejma poravnane vseh večjih računov. Pomen te določbe je izražen v besedah prihranjevanje gotovine. Eminentno važnost takega trgovanja nam za tedanje čase pojasnjuje šele okolnost, ako pomislimo, da se je tedaj nahajal v prometu najrazličnejši denar, kateri se je razlikoval v kovu in čisti vrednosti. Za določevanje vrednosti posameznega denarja se je moral tedaj trgovec obračati vedno na takozvanega zlatarja. Ti zlatarji so poševali od enega trga na drugi ter proti mali odškodnini določali vrednost različnih vrst denarja. Naravno, da je bila posamezna vrsta denarja uporabljiva le v onem okolišju, za katerega je bila izdana, vsled česar je oživila kmalu potreba zamenjave. In res kmalu za tem se je pojavila tudi obrt menjačev denarja. Ti menjači so si preskrbovali iz različnih krajev le take vrste denarja, po katerih je bilo na dohitem sejmju največje povpraševanje. Tedanji menjači so svojo obrt kmalu razširili in se začeli pečati tudi z drugimi denarnimi posli. Otvarjali so lasne poslovalnice, katere so v kraiki dobi postale zbirališče najrazličnejših stanov, kjer so se shajali trgovci, mešetarji, brodarji in drugi ter razvijali in sklepali različne posle in se zbirale trgovske novice. Na ta način so se pričeli dnevni sestanki v 13. in 14. stoletju posebno v Italiji.

Vsled tedanjih trgovskih zvez se je ta ustanova prenesla kmalu v mesto Brugge, kjer je bilo pred odkritjem Amerike največje trgovsko središče severne Evrope. Tu se je razvila takozvana beurs, katere pa ni predstavljala borze v današnjem pomenu, temveč so se tam shajali samo italijanski trgovci, kateri so imeli na ondojnem tržišču svoja konzularna zastopstva.

Prva prava borza in kot taka svetovnega pomena je bila borza v Antwerpnu. Na tej se je trgovalo z raz-

režim na reškem kolodvoru. Ta mešani režim obstoja v tem, da dobimo prometnega delegata na reškem kolodvoru. Celokupno železniško službo na reški postaji pa bo vršila italijanska direkcija državnih železnic. Carinsko in policijsko nadzorstvo nad železniško progo in drugimi napravami, ki spadajo k železnici, bodo spadali pod izključno kompetenco italijanskih oblastih. Imena uradnikov, katere bo imenovala naša vlada za službovanje na glavnem reškem kolodvoru, mora vlada predložiti italijanski politični oblasti osem dni pred njihovim vstopom v službo.

Določila teh dveh aneksov nam pač v najmarkantnejši luči pričajo o velikih »pridobitvah«, ki smo jih dosegli z italijanskim sporazumom, ter o koncesijah, ki nam jih je dovolila velikodušna Italija.

nimi vrslami denarja in z menicami. Da je bil za razvoj te institucije ravno promet z menicami posebno dalekosežnega pomena, nam je danes povsem razumljivo. Trgovci, kateri so se pečali z meničnimi posli, so se sestajali dnevno na borzi ter so v medsebojnih pogovorih in v medsebojnem presojevanju trgovskih prilik in sposobnosti meničnih obvezancev presojevali tudi kreditno sposobnost posameznika. Borzno mnenje je s tem postalo merodajno za kreditne posle vobče, poseben vpliv pa je isto imelo za čim uspešnejše in čim bolj razvijajoče se trgovanje na borzi.

S pojavom menice je nastal nenkrat tudi borznotržni, nadomestilni (fungibilni) predmet, kateri je bil za razvoj trgovine epohalnega pomena. Razen menice so se kmalu pojavila še daljna borznotržna nadomestila v različnih oblikah. Za te borznotržne vrednostne papirje se je izcimila povsem naravno tudi obrestna mera, ki se je spreminjala odnoso določevala od enega trga do drugega. Spreminjajoče se obrestne mere so povzročile seveda tudi različno vrednost onih menic, katere so bile izstavljen in veljavne za dežele tujih vrednosti oziroma tujega denarja. Z raznovrstnostjo vrednosti tujih menic je bila dana osnova posebno danes toli razpravljani arbitraži, t. j. razliki vrednosti menice golove vrste denarja na različnih trgih. S tem so menični posli, kateri so se jako živahno razvijali, postali spekulativnega značaja. Plodonosnost tega trgovanja je našla v kratkem času ugodna tla v različnih poslovalnicah in pri bankirjih, ki so začeli izdajati tako zvane tečajne listine v obliki pisem ter jih pošiljali inozemskim poslovnim zvezam.

Borzno trgovanje se je v kratkem času razširilo na splošne zadolžnice, med katerimi so igrali posebno važno vlogo t. zv. dvorni listi in privatne obligacije Nizozemske, Anglije in drugih držav ter so se trgovale kot prvovrstni papirji.

Koncem srednjega veka se je pričelo borzno trgovanje z blagom.

Tedanji vladarji in mesine oblasti so pospeševale na vsak način procvit mest posebno s svobodo trgovanja, katero so dovoljevali tujim trgovcem v neposredni bližini mesta ali pa v mestu samem. S tem je bilo omogočeno nepretrgano trgovanje tekom celega leta, ne pa kakor za časa sejmov, kjer je smel trgovec poslovali le za časa sejma. Razmah trgovine je bil s tem zagotovljen.

Na trg je prihajalo čim več in različnejšega blaga in v kratkem času se je izcimilo trgovanje po povprečni kakovosti, to je po t. zv. stalnem tipu, kateri je postal merodajen tudi za določitev cene. Pri kupcijah s takim blagom je postal pregled dolične vrste blaga nepotreben ter je tako blago vsled njega nadomestljivost postalo istotako predmet borznega trgovanja kakor menice. Na ta način so se preivorili sejmi v blagovne borze.

Skoro istočasno kakor antverpska, pojavila se je na Francoskem borza v Lyonu, ki je bila pa mnogo popolnejša od prve. Na lyonski borzi se je trgovalo v prvi vrsti z državnimi papirji, denarjem, menicami, medtem ko je igral blagovni promet le podrejeno vlogo. Te borze se je posebno pridno posluževala država, katere je tedaj neprestano rabila velike vsote kapitala za lastne potrebe. Da si zagotovi čim večji dotok kapitala, je ista dovoljevala posebno visoke obresti in ne brez

uspeha. Tako je plačevala leta 1542 ob povprečnem 8% nem. tržnem obrestovanju za lasne papirje lastnim državljanom 10%, inozemcem pa celo 16% obresti. Pri takih državnih posojilih so se tedaj udeleževali nemški knezi, turški paše in drugi tedanji mogotci.

Tedanja špekulacija z državnimi papirji je bila za splošno gospodarstvo vsekakor blagodejnega vpliva, ker so se na ta način zbirali tudi mali deli kapitala iz vseh slojev prebivalstva v velik rezervoar, iz katerega se je črpalo za različne institucije in podjetja ter tako pospeševal kulturni, da, celo politični napredek.

Koncem 16. stoletja je stopila v ospredje borza v Amsterdamu. Tu se je razvil kot najprvo tržišče z delnicami trgovskih družb, ki so se pečale z izmenjavo blaga v oddaljene prekomorske dežele.

Gospodarski položaj Avstrije.

O razmerah v Avstriji čitamo po vseh časopisih skoro dnevno dopise in razprave, iz katerih bi se dalo sklepati, da so tam razmere res rožnate. So to pač ponajveč utisi, ki jih dobijo posamezniki, ako posehijo samo mimogrede za par dni sosedno republiko, ne da bi se mogli zadostno poglobiti v realni položaj ondočnih poslovnih krogov. »Grazer Volksblatt«, kateremu nikdo ne more odrekati resnosti, priobčuje članek, ki nam daje dokaj objektivno sliko o gospodarskem položaju Avstrije in ki se nam zdi za to vreden, da ga priobčimo v dobesednem prevodu. Članek pravi:

»Za one, k so pri padcu krone sanjali o bogatih gradovih, je bilo prebujenje iz teh sanj spojeno z neprijetnimi posledicami. Kar je bilo nesolidnega in preslabo zgrajenega, razpada. Tudi tu iste izkušnje, kakor smo jih videli v drugih državah: ko se je začela slabšati valuta, so začele nekatere gospodarske stroke navidezno cvesti, toda to se je potem, ko se je začela stabilizacija ali celo izboljšanje valute, končalo zelo žalostno. Nemčija je imela v letu 1923, v letu strašnega padca marke, tako malo insolvent, kakor jih ni imela še nikdar prej. Isto nahajamo na Poljskem. Na Češkoslovaškem, kjer je začel izza leta 1922 porast krone, štejejo od tedaj naprej mnogo polomov in na Rumunskem ni položaj prav nič drugačen. Pri nas v Avstriji, kjer se je vrednost krone samo stabilizirala in ne dvignila, je ravno zato poteklo prvo leto ozdravljenja brez značajših škod. Od jeseni najdemo sicer v »Grazer Zeitung« mnogokrat objave o konkurzi in poravnaveh, tako dne 2. februarja en konkurz in pet poravnav, vendar so to v splošnem samo posamezni pojavi. Graška tla so se odlikovala še v predvojnem času po goštem miru in solidarnosti, in nastopna izvajanja ne veljajo zato toliko za Gradec in Štajersko, vendar je pa potrebno, da jih tu izneseemo.

Popolnoma drugačen položaj, nego je na Štajerskem, je pa na Dunaju, kjer so se našli srečelovci iz vseh delov sveta in kjer se jih je polastila nekaka mrzlična podjetnost skoro kakor v časih poloma pred 50 leti. Nekaj senzacije je vzbudilo par večjih polomov, kakor: Zentrums-A. G., Gartenberg in Batistel, kakor tudi večje število drugih insolvent. V januarju je število poravnav pri dunajskem trgovinskem sodišču naraslo na 34, število konkurzov na 10. V prvem tednu meseca februarja je bilo »samo« 7 insolvent protokolariranih tvrdk. Dunajčani ne pomnijo, da bi bil v zadnjih desetletjih konkurzni oddelek tako zaposlen kakor je sedaj in dobri poznavalci predvidevajo, da se bodo insolvente v prihodnjih mesecih še množile.

Značilno je, da najdemo med insolventnimi tvrdkami Dunaja povsod samo novoustanovljene tvrdke. Nekatere med njimi so tako nova datuma, da jih poslovni svet

Temelj take družbe se je ustvarjal na ta način, da so razni soudeležniki vplačevali poljubne vsote za posamezen prevoz. Za vplačano vsoto je prejel vsak udeleženec potrdilo, zvano delnica. Dobiček se je potem razdeljeval v razmerju z vplačano vsoto in odpadajoči del dobilca na posameznika z istim namenom. Upanje na veliki dobiček je kmalu vzbudilo veliko zanimanje za take delnice in povpraševanje po teh vrednotah je čimbolj naraščalo na borzi. Trgovanje z delnicami se je vršilo v obliki termenskega posla, kar je bilo posebnega pomena za uspešnejši razvoj borze. Polagoma so se uvedle na borzo tudi državne obligacije in njih tečaj je bil kmalu merodajen za splošno tedanjo evropsko politiko.

(Dalje sledi.)

jedva li pozna. V času, ko je blaga manjkalo, se je smatral vsak, kdor si je znal po ovinkih dobiti blago, za dobrega trgovca, in tako je nastala cela vrsta novih podjetij. V vojnem času se je iz nenormalnih razmer izcimila vmesna trgovina, blago je potovalo od prekupca do prekupca po raznih rokah, preden je prišlo v roke konsumenta in vsi vmesni prekupčevalci so hoteli dobro zaslužiti, kar je bilo pri padajoči vrednosti denarja seveda tudi lahko mogoče. S stabilizacijo razmer so se pa izgledi za te vrste dobičkarjev poslabšali. Producent najde neposredno pot do konsumenta in vmesni prekupčevalec mora v notranjem prometu izginiti medtem ko bo v transitnem prometu smel opravičeno obdržati svojo pozicijo. Ukinitvev vmesne trgovine se vrši postopno potom likvidacij ali insolvent. V započetem procesu ozdravljenja bodo odvišna gospodarska podjetja izginila, ker mnogi izmed novih podjetnikov niso niti z ozirom na obratni kapital, niti z ozirom na komercialno sposobnost dorastli zahtevam zdravega gospodarstva.

Nadaljni razlog za pomnožitev insolvent je poleg prevelike vmesne trgovine, ki se je razvila v povojnem času, tudi udeležba na efektivnih borzah, ki je bila prej zapeljiva in dobičkanosna, ki pa je postala za marsikaterega trgovca usodepolna, ko so efekti padli. Med dunajskimi trgovci je bilo mnogo takih, ki so iskali na borzi nadomestila za zmanjšani dobiček pri lastnih podjetjih. Vsote, ki jih izgubljajo pri nakupih akcij so izredno velike in kdor ne more plačati izgub in hoče vztrajati, ta obdrži akcije in ima tako del svojega kapitala zavezanega in ga bo osvobodil komaj tedaj, ko bodo kurzi znatno narasli.

Večina trgovcev, osobito v Gradcu, stoji ne glede na poslovno stagnacijo, ne glede na velike izgube pri pogostih insolventcah neomajeno trdno. Za to ni smatratj porasta insolvent v Avstriji za zelo resno znamenje gospodarstva. Posli so slabi, toda insolvente so znak očiščenja. Nezdрави elementi se ločijo iz trgovskega sveta, ki dobi tako polagoma prejšnji resni in skromni značaj. Pri dovolitvi kreditov se uporablja sedaj več pozornosti, nego kdaj prej, kar je tudi neobhodno potrebno spričo skromnih poslov v bodočnosti. Dunajsko trgovstvo je brez težkih polomov vzdržalo strašna vojna leta in je tudi v sedanjem, mogoče nič manj nevarnem času stabilizacije krone v bistvu neomajljivo. Insolvente prijavljajo skoraj izključno samo slabo situirane tvrdke. Nobena večjih industrijskih ali trgovskih tvrdk, nobena banka ni sedaj še padla. Poslovna stagnacija, draginja in pomanjkanje denarja nalagajo potrebo, da se čim bolj omejimo tako v poslovnem delovanju, kakor tudi v privatnem življenju. Insolvente so pa neizogibni pojav, ki kaže na vrnitev rednega poslovanja, znak sanacijske krize, ki bodo z vrnitvijo normalnih razmer v gospodarstvu zopet izginile.

Srednjeevropski železni kartel.

Alpinska montanska družba je sklenila s češkoslovaškim železnim kartelom dogovor, ki izključuje konkurenco na eksportnih trgih. Češkoslovaška podjetja so dobila gotov kontingent za eksport v Avstrijo, nasprotno je pa dobila Alpinska montanska družba nekaj eksporta v Češkoslovaško. Češkoslovaški kartel združuje vsa večja podjetja, rudnike, plavže itd. V ta kartel je vstopila kot tihi družabnik sedaj Alpinska montanska družba, ki predstavlja dve tretjini avstrijske produkcije železa. Ker je ta družba sklenila tudi konvencijo s Kranjsko industrijsko družbo, je postala tudi ta člen imenovanega kartela. Kakor se vidi, gre tukaj za začetek velike organizacije, vsebujoče vse države bivše Avstro-Ogrske, izvzemši Poljsko. Potom pogodbe s Kranjsko industrijsko družbo si je zagotovila Alpinska montanska družba dobavo večjih množic valjčne žice v Jugoslavijo. Gotovo je kartel določil višino cen in produkcije glede eksporta.

Češkoslovaška in Avstrija težita zelo proti vzhodu. Kakor javlja dunaj-

ska »Börse«, se bo v svrhu izrinjenja vsake konkurence kartel spopolnil in zaključil s pristopom vseh jugoslovanskih podjetij.

Proti temu kartelu mislijo druge tvrdke v Avstriji na ustanovitev protikartela. Na samoobrambo bo morala misliti tudi veletrgovina; potem pa tudi veleindustrija, ki uporablja železo, ker bi bila sicer proti producentom železa zelo na slabem. Znano je tudi, da je Stinnes gospodar Alpine-montan in da je francoska tvrdka Schneider-Creuzot v novem kartelu močno zastopana. Opazovaje tvorjenje novega kartela s tega vidika, moremo ugotoviti, da možnost nadaljnjega razvoja še daleko ni zaključena.

Trboveljski premog in drva

dobavlja

DRUŽBA »ILIRIJA«, LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Avtomobilni koledar 1924.

Zveza mednarodno priznanih avtomobilnih klubov je definitivno sestavila avtomobilni športni koledar za letošnje leto:

16.—17. februarja: Norveška, hitrosna tekma na zledenem jezeru »Gjersjoen«.

16. marca: Švica, kilometerska dirka z letičim startom, Ženeva.

20. aprila: Češkoslovaška, osmo mednarodno gorsko dirkanje.

27. aprila: Češkoslovaška, gorsko dirkanje pri Brnu.

11. maja: Avstrija, Ries-dirkanje.

18. maja: Poljska, drugo mednarodno dirkanje pri Strugi.

24. in 25. maja: Češkoslovaška, mednarodna vztrajnostna tekma motornih koles in spremljevalnih vozov.

30. maja: Amerika, dirka Indianapolis.

1. junija: Italija, Grand Prix cyclecarov v Bologni.

16.—23. junija: Avstrija in Ogrska, mednarodna cenilna tekma.

23.—27. junija: Poljska, mednarodna tekma.

23.—29. junija: Češkoslovaška, četrta mednarodna trajnostna tekma za turne vozove.

1.—6. julija: Švica, vožnja po Alpah.

6. julija: Češkoslovaška, gorska tekma.

7. julija: Belgija, Grand Prix.

20. julija: Italija, gorska dirka Susa-Mont Cenis.

20. julija: Češkoslovaška, mednarodna zdravilišna dirka Karlovi vary—Marijine lazne.

27. julija: Češkoslovaška, mednarodna dirka v Karlovih varyh.

Prvi teden avgusta: Francija, veliko darilo Evrope.

3. avg.: Avstrija, humperška dirka.

9. in 10. avgusta: Norveška, regulariteta tekma, orientacijska tekma.

16. in 17. avgusta: Švica, mednarodna dirka čez prelaz Klausen.

10.—20. avgusta: Italija, Coupe des Alpes.

23. in 24. avgusta: Danska, Tanö-dirka.

27. avgusta: Belgija, rekordni poskusi pri Oostmalleu.

7. septembra: Češkoslovaška, II. mednarodna dirka pri Lohotinu.

7. septembra: Italija, Grand Prix, Monza.

14. septembra: Avstrija, mednarodna semmerinška dirka.

21. sept.: Češkoslovaška, četrta mednarodna dirka Ecce — homo.

28. septembra: Ogrska, mednarodna Schwabenberg-dirka za motorna kolesa in avtomobile (5 km).

7. oktobra: Norveška, gorska dirka Frognersaeteren.

Priporočamo vsem rodbinam

Kolinsko cikorijo

izvrsten pridatek za kavo.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

TRGOVINA S PREPROGAMI.

Za turških časov so se oglašali Bosanci, ki so hodili po robo v Carigrad, tudi v Brodu in se tudi preskrbljevali z robo. Tako je največji del robe odšel v Bosno, ostanek pa na Bolgarsko in v Turčijo. V Piroš so dohajali tudi trgovci iz Novega Pazara in Skoplja in pošiljali blago v Carigrad, kjer so trgovali večinoma z našimi preprogami. Tudi v Sofijo se je prodalo več blaga nego sedaj. Trgovci, ki so prihajali nakupovati preproge, kupovali so jih na trgu na drobno, da bi dosegli ugodnejšo ceno. V Carigradu so izpodrinile srbski izdelek anatolske preproge.

Najstarejši trgovci s preprogami je G. Tomo Petrovič, ki se bavi s tem poslom že nad 50 let. Za trgovino z Bosno si je pridobil posebne zasluge pokojni Jordan Petrovič, ki je umrl leta 1898. On je znova uvedel trgovino s preprogami v Bosni, odnosno obnovil stare trgovske stike, ki so prenehali vsled avstrijske okupacije.

V turških časih so bile preproge dražje; vafel se je prodal za 1200 grošev (sedaj za 180—190 Din). Delavce se je plačevalo s 40 groši (sedaj s 15 Din), a volna je stala 6 do 6½ do 8 grošev oka (neprana), sedaj 17 do 18 Din. Delavske plače in predenje se je podražilo prvotno za 3, pozneje pa za 4 groše od oka. Vse te cene so iz predvojne dobe. To navajam, da dokažem, da je bila trgovina takrat donosnejša. Kadar ni bilo kupcev na trgu, je naravno en kupec narekoval cene, osobito pred prazniki (božičnimi in velikonočnimi), ko so delavci potrebovali denar. G. Tomo Petrovič je oddajal volno v izdelavo naprej in z delavci obračunaval, čim so mu izročali izdelke. Leta 1894. je ustanovil »Udruženje pirotskih trgovcev s preprogami« z 20 člani. Udruženje se bavi izključno z nakupom in prodajo, ne daje pa volne v izdelovanje. Število članov se je pozneje znižalo na 4, od katerih ima vsak po tri delnice po 500 Din. Udruženje dela torej s kapitalom po 6000 Din. Člani pa so imovitejši ljudje, ki na svoj račun trgujejo in v primeru potrebe jemljejo tudi kredit na svoje ime. Ustanovitev Udruženja je povečala konkurenco na trgu in tudi delavske mezde so se nekoliko zvišale.

Leta 1903. se je ustanovila nabavljalna zadruga preprogarjev. Pravičila so se ji potrdila 16. marca 1903. Z delom se je pričelo takoj po ustanovitvi in že v septembru je imela zadruga preproge na prodaj.

V. Karič omenja v svoji knjigi »Srbija«, kjer govori o pirotškem preprogarstvu, tudi društvo preprogarjev, katero so ustanovili preprogarjski delavci. Društvu je država dala

10.000 Din posojila. O tem društvu mi ni ničesar drugega znanega. Isto tako omenja g. Živan Živanović v »Otačzbini« leta 1890. v lepem članku o pirotskem preprogarstvu neko društvo, kateremu je načeloval neki uradnik. Tudi o tem društvu mi niso iz Pirota ničesar sporočili.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Važno za izvoznike živine. Sprejemanje in pošiljanje živine v Italijo preko postaje Bohinjska Bistrica je ukinjeno. Sprejemanje in pošiljanje živine v Italijo se ima do nadaljnjega vršiti samo preko postaje Rakek za klavnice Trst, San Sabba, Trento, Torino, Milan, Benetke, Genova, Rim, Florenca in Neapol. Izvozniki, oziroma uvozniki morajo pri tem imeti tudi uvozno dovoljenje italijanske vlade.

Spomenica izvoznikov jaje. Finančni minister dr. Stojadinović je prejel od izvoznikov jaje spomenico, v kateri se zahteva znižanje izvozne carine na jajca od 300 Din (za 100 kg netto) na 100 Din. Brez tega znižanja carine je, kakor trde izvozniki, onemogočen vsak izvoz. Prošlo leto se je izvozilo za pol milijarde, kar je prineslo državi okoli 50 milijonov Din. Naš izvoz jaje je bil prej v glavnem usmerjen v Švico, ki je služila samo za tranzit. V zadnjem času so se jajca izvažala največ v Francijo, Španijo, Italijo, pa v najnovejšem času v Čehoslovaško in zlasti v Nemčijo. Nemčija je sedaj najboljša odjemalka jaje iz Jugoslavije. Baš zaradi tega zahtevajo izvozniki znižanje carine, ker bi sicer na važnem nemškem trgu podlegli ruski konkurenci. Finančni minister je obljubil, da bo na eni prihodnjih sej ministrskega sveta predlagal znižanje izvozne carine na jajca.

Uradna indekna številka za veletrgovino v Nemčiji je dosegla dne 29. januarja 114,8 točk, s čimur se je napram stanju dne 22. januarja znižala za 0,9 točk.

Denarstvo.

Izkaz o stanju hranilnih vlog. Finančna delegacija objavlja uradno, da izide izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjižicah) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za IV. četrtletje 1923 v eni prihodnjih številk Uradnega lista.

Propoved izvoza državnih obilgacij. Generalna direkcija drž. dolgov je prepovedala izvoz sledečih drž. obilgacij: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921, 4% agrarne obilgacije 1922, 2,5% vojno odškodninske rente iz leta 1923.

Višina obresti na Ogrskem. Obresti za trgovske kredite dosegajo na Ogrskem naravnost neverjetno višino. Dasi je ostala ogrska krona mesece in mesece stabilna, plačujejo prvovrstna podjetja že davno po 50% obresti. Odkar pa se vrednost ogrske krone giblje, je obrestna mera dosegla že višino 70 do 90%. To je v prvi vrsti povzročila politika ogrske narodne banke, ki v sporazumu z vlado izdaja potreben denar le počasi, da bi se ne pomnožil preveč obtok bankovcev. Vendar pa ta politika ni mogla preprečiti, da bi se njeni portfelj menic v l. 1923. ne dvignil od 31 na 562 milijard in v januarju 1924. že na 634 milijard. Obtok bankovcev se je v istem času dvignil od 76 na 1084 milijard, ker so se tudi vladni predujmi pomnožili od 16,5 na 526 milijard. Vlada sama pospešuje odiranje s previsokimi obrestmi, ker je pred kratkim rvišala zamudne obresti za zaostale davke na 10% na mesec, torej na 120 odstotkov na leto. Vrhu tega je tudi zakonite zamudne obresti določila na 2% na teden, torej preko 100% na leto.

Avstrijski bančni izkaz z dne 31. januarja zaznamuje porast obtoka bankovcev za 385,9 milijard. Beskopte se je povisal ultima za 76 milijard. Obenem je zaklad radi oddaje deviz padel za 82 milijard.

Koliko znaša dolg Rusije Angležem. Wechly Dispatch poroča, da znaša število angleških zasebnih upnikov Rusije okroglo 300.000, njih terjatve pa reprezentirajo vrednost 180 milijonov funtov sterlingov. Razen tega se cenijo ruski vojni dolg od leta 1917 na 738 milijonov funtov sterlingov.

Novi novi na Poljskem. Z dnem 28. januarja t. l. je Poljska uvedla nov novčani sistem. Za enoto velja »zlaty«

(zlati goldinar), ki vsebuje 9/31 grama finega zlata. En »zlaty« ima 100 »grošev« (vinarjev, fenigov). Iz zlitine, ki vsebuje 900 gramov finega zlata in 100 gramov bakra, se nakuje 3100 zlatih goldinarjev. — 100 zlatih goldinarjev tehta 32.25806 gramov. Kovati se namerava v zlatu: novce po 100, 50, 20 in 10 zlatih goldinarjev; v srebru po 5, 2, 1 in 1/2 zlatega goldinarja; v niklju po 20 in 10 vinarjev, v bronu po 5, 2 in 1 vinar.

Belgijske devize v inozemstvu. Belgijska vlada je dne 22. januarja t. l. prepovedala bankam prodajati inozemcem devize v inozemstvu.

Delniške družbe na Romunskem. V Rumuniji se je tekem l. 1923 ustanovilo 66 novih družb z celokupno glavnico 333 milj. lej. Leta 1922. se jih je ustanovilo 104 z 550 milij., leta 1921. 124 z 899 milijonov in leta 1920. 143 z 1500 milijonov lej glavnice.

Ogrska krona. Kakor poročajo, potekajo pogajanja za ogrsko posojilo zelo ugodno. Če bo parlament odobril sanacijski program, bo natiskalnica bankovcev kmalu začela počivati. Prvotni zahtevani znesek so nekoliko znižali, zato so pa rok za vpostavitve ravnovesja v proračunu za pol leta podaljšali. — Kakor prej v Avstriji, je sedaj na Ogrskem med najvažnejšimi vprašanji vprašanje kurza, s katerim naj se krona stabilizira. Odločili so se za to, da se inozemski kurz krone prilagodi nižjemu notranjemu in da bo le ta stabilizacijski kurz. Pravijo, da je vlada to odločitev prehitro objavila. Nastala je mednarodna špekulacija z ogrsko krono in je ob začetku pogajanj začela iti v Curihu ogrska krona nazaj in je šla tembolj nazaj, čimbolj so se pogajanja nadaljevala. Pričakovali bi baš nasprotno. Očitajo pa tudi ogrski devizni centrali, da je naredila vse, kar more ogrsko krono diskreditirati. Velik del ogrske devizne potrebe so krili na Dunaju in je postala dunajska borza zmeraj večje odkladišče za ogrske efekte. Na borzi so se pojavile raznovrstne nečedne špekulacije, vršile so se aretacije, odrejale so se denarne kazni, a vse ni nič pomagalo. Tudi na Ogrskem se je pokazalo, kakor povsod drugod, isto dejstvo: Med denarjem ene in iste vrednote, med denarjem neomejene in denarjem omejene kupne moči ne smemo delati razlike; na ta način te razvrednotenje prav nič ne ustavi. Promet mora biti prost in neoviran. Težke vrednotne bolezni se ne dajo ozdraviti z vrednotnopolitičnimi sredstvi, še manj pa z vrednotnopolitičnimi. Beriti se moramo proti bolezni sami, ne pa samo proti pojavom bolezni. Sekiro' je treba nameriti na korenino. Do tega prepričanja prihajajo tudi naši ogrski sosedi.

Češka Legiobanka in zagrebška dobrotvoljska banka. — Po vesleh čeških časopisov je prevzela češka Legiobanka sanacijo zagrebške Dobrotvoljske banke in prevzela precejšen del njenih delnic. K tem vestem pripominja »Prager Tagblatt«, da se med obema bankama pač vrše pogajanja, da pa doslej še niso zaključena in zato o kakem definitivnem sklepu ni govora.

Pregled državnih dohodkov v mesecih julij, avgust in september l. 1923. V navedenih treh mesecih smo plačali v Sloveniji 17.582.107 Din direktnih davkov 3.441.531 trošarine, 24.017.250 Din taks in 63.364.310 monopolov. V te vsote pa nista všteta davek na poslovni promet in invalidski davek, ki sta izkazana centralno. Na davku na poslovnem prometu se je pobralo v označenem trimesečju v celi državi 48.883.304 Din, in invalidskem davku pa 13.100.713 Din. V ostalih pokrajinah se je na neposrednih davkih pobralo: v Srbiji 41.552.038 dinarjev, v Črni gori 1.879.528, v Bosni in Hercegovini 15.883.477, v Dalmaciji 3 milijone 115.287 Din, na Hrvaškem 34 milijonov 477.256 in v Vojvodini 34 milijonov 708.284 Din. Na taksah se je v isti dobi pobralo: v Srbiji 45.441.796 dinarjev, v Bosni in Hercegovini 13 milijonov 595.225 Din, v Dalmaciji 6 milijonov 405.189 Din, na Hrvaškem 34 milijonov 780.887 Din, v Sloveniji 24 milijonov 17.250 Din in v Vojvodini 38.486.615 dinarjev. Na specialni trošarini se je pobralo v Srbiji 50.559 Din, v Dalmaciji 618.844 Din, na Hrvaškem 1.683.974 Din v Sloveniji 3.441.531 Din in v Vojvodini 3.027.115 Din. Visoka številka pri specialni trošarini v Sloveniji zadeva po

največ trošarino na vino, ki se pobira le v pokrajinah, v katerih se je tudi preje pobirala. Vlada odlaša z izenačenjem teh bremen, dasi ima že davno na razpolago do podrobnosti izdelane načrte za trošarinjenje na vino na vse pokrajine. Ako se noče proširiti te trošarine na celo državo, naj jo pa sploh ukine, ker nikakor ne gre, da bi se še nadalje pobirala le v nekaterih pokrajinah.

Davki in takse.

Ugotovljenje prometne vrednosti za odmero dopolnilne takse. — Po nekem razpisu, katerega je naročila generalna direkcija posrednih davkov podrejenim organom, naj ugotovljajo prometno vrednost za odmero dopolnilne prenosne takse nastopno: »Za prometno vrednost nepremične imovine, ki je zavezana dopolnilni prenosni taksi po tar. post. 12., se smatra ona vrednost, za katero bi se dotična imovina na dan 1. januarja 1924. mogla prodati po prosti volji prodajalca in kupca, pri čemur se ne sme upoštevati nikaka sila prodajalca ali neodložna potreba kupca. Z eno besedo, za prometno vrednost se smatra objektivna cenitev imovine na dan cenitve.«

Promet.

Znižanje prevoznih tarifov za les v Avstriji. S 7. februarjem t. l. so se v Avstriji tarifi izdatno znižali. Tudi tarifi za izvoz lesa preko Buchsa in za uvoz v Italijo in Francijo so se znižali, da se na ta način v smislu sklenjenih pogodb omogoči izvoz lesa v te države.

Izvoz in uvoz.

Naše uvozne prilike v drugem trimesečju 1923. Glavni predmet uvoza v drugem trimesečju 1923 je bila tekstilna roba, ki je v tej dobi bila uvožena v vrednosti nad tri četrtine milijarde. Nadejati se je, da se tako visoke številke ne bodo več dosegle, ker je nastal v razprodaji tekstilne robe nekaj zastoj. Uvoz tekstilne robe, ki je dosegla 40% celokupnega uvoza, je bil najmočnejši faktor, ki je povečal pasivnost naše zunanje trgovine. Ker pa so skladišča s to robo prenapolnjena, se pričakuje, da se bo v letošnjem letu položaj naše zunanje trgovine zboljšal. Porazno uplivaajo številke uvoza agrarne robe, ki je znašal 318,7 milijonov, to je 17% celokupnega uvoza. Kolonijalne robe se je uvozilo za 58,5 milijonov, riža za 34,8 milijonov, južnega sadja za 8,4 milijone. Mlinskih proizvodov za 75,6 milijonov, masti za 3,09 milijona. Iz navedenih števil je jasno, da bi bilo treba podvreči uvoz strogi reviziji, da se dožene, kaj je upravičeno, da se uvaža in kaj ne. — Na tretjem mestu našega uvoza so bili izdelani in neizdelani kovinski predmeti, kojih uvožena vrednost je znašala gotovo četrto milijarde ali 13% vsega uvoza. Glavni del tega so bili železo in železni predmeti v vrednosti 203,8 milijonov. Tudi ti predmeti so se uvažali preko mere. Bakra in njega izdelkov se je uvozilo v vrednosti 29,4 milijonov. — Mnogo se je uvozilo mineralnih olj in sicer v vrednosti 130 milijonov. Uvoz kemičnih in apotekarskih predmetov je znašal 29,4 milijone, uvoz barv 15 milijonov, eksplozivnih stvari 7,6 milijonov. Papirja in papirnih izdelkov se je uvozilo za 50 milijonov, kož za 51,3 milijonov, stekla za 26,8 milijonov, porcelana za 17 milijonov, kavčuka za 19 milijonov itd. — Največ smo uvozili iz Avstrije 30,60%, v vrednosti 578 milijonov, iz Čehoslovaške 19,54%, 367,9 milijonov, iz Italije 13,6%, 255,8 milijonov, iz Nemčije 9,9%, 186,4 milijonov, iz Anglije 7,42%, 139,7 milijonov, iz Zedinjenih držav 3,96%, 74,6 milijonov, iz Francije 3,67%, 69 milijonov, iz Rumunije 2,72%, 51 milijonov, iz Grške 1,76%, 33,2 milijonov, iz Madžarske 1,67%, 31,4 milijonov, iz Holandije 1,28%, 24 milijonov, iz Indije 1,14%, 21,5 milijonov, iz Švice 0,65%, 12,2 milijonov ter dalje iz Belgije, Reke, Poljske, Bulgarske, Argentine, Brazilije, Danske, Albanije, in drugih držav za 18.750 Din. Izbranih podatkov, katere predmete smo uvozili iz posameznih držav, pa na žalost še nimamo. Uvoz v prvem trimesečju 1923 je bil nekoliko večji.

Jugoslovanski uvoz železa iz Čehoslovaške. V letu 1923 je znašal uvoz Jugoslavije na železu in železnih fabrika-

tih iz Čehoslovaške 11.084 ton, v vrednosti okrog 1.139.000 dolarjev.

Uvoz in izvoz Francije v letu 1923. V Franciji se je leta 1923. uvozilo za 32.614.566, izvozilo pa za 30.431.511 mil. frankov blaga. Uvoz je torej presegal izvoz za 2183 mil. frankov.

Hmelj.

Vsem hmeljarjem! Hmeljarsko društvo je prejelo od Pokrajinske uprave, oddelck za kmetijstvo v Ljubljani nekaj umetnega gnojila v ta namen, da se z njim napravijo spomladi t. l. gnojni poizkusi v hmeljnikih našega okoliša. Navedeni poizkusi se bodo izvrševali na ta način, da določi vsak hmeljar, kateri se bo v to svrhu zgledil pri društvem vodstvu, osemkrat po 40 hmeljskih rastlin ene in druge vrste. — Prvih 40 rastlin ostane negnojnih, drugih 40 rastlin dobi 4 kg superfosfata, 3 kg kalijeve gnojne soli, in 4 kg apnenega dušika; tretjih 40 rastlin dobi 4 kg superfosfata, 3 kg kalijeve soli; četrth 40 rastlin dobi 4 kg superfosfata, 4 kg apnenega dušika; petih 40 rastlin dobi 4 kg superfosfata; šestih 40 rastlin dobi 3 kg kalijeve soli, 4 kg apnenega dušika; sedmih 40 rastlin dobi 3 kg kalijeve soli; osmih 40 rastlin dobi 4 kg apnenega dušika. — Potemtakem dobivajo posamezne rastline po 10 dkg superfosfata, 7,5 dkg kalijeve gnojne soli in 10 dkg apnenega dušika. Superfosfat in kalijeva gnojna sol se lahko takoj zmešata in izročita zemlji, apneni dušik se pa pošlji naknadno in sicer 8. do 10 dni. — Poslana množina umetnega gnojja je določena za 10 hmeljarjev našega okoliša; le-ti se morajo zavezati, da se bodo strogo držali gnojnega načrta in da bodo končno tudi natančno določevali množino pridelanega hmelja v določenih skupinah. Za poizkuse določene rastline ne smejo biti slabotne, nego zdrave in krepke, katere so bile v minulem letu dobro in enakomerno pognojene. Zglasila za poskuse naj se pošljejo prekopreci Hmeljarskemu društvu v Zalec. — Društveno vodstvo.

Promet s hmeljem na Čehoslovaškem.

Izvoz hmelja je v letu 1923. znašal 61 tisoč 926 centov a 50 kg; l. 1922: 96.036, l. 1921: 60.086; v l. 1920: 131.996 in v letu 1919: 148.790; uvozilo pa se je leta 1923: 4772 centov; l. 1922: 488; l. 1921: 21.798; l. 1920: 23.274 in l. 1919: 6498.

Razno.

Protest Zanella proti ukinitju neodvisnosti reške države. Predsednik bivše reške vlade Zanella je poslal narodni skupščini sledečo brzojavko: »Z rapalsko pogodbo se je priznala svobodna reška država in oba pogodbenika sta se obojestransko obvezala, da bosta spoštovala njeno neodvisnost. Reška država obstoja torej po registraciji rapalske pogodbe pri Društvu narodov, de iure in de facto kot samostojna država. Po obstoječem mednarodnem pravu ni dovoljeno, da se kaka država potom enostavnega sporazuma med obema sosednima državama ukine. Reška država ima vsa potrebna sredstva, da se razvije, in ima sposobnost, da v neodvisnosti sijajno napreduje, osobito če ji sosedje jamčijo državno nevtralnost. Z ozirom na to reška država kot prava zastopnica reškega prebivalstva, sklicujoč se na stoletno zgodovinsko pravo in svojo neodvisnost kot bivši corpus separatum ogrske krone, sklicujoč se dalje na člen 22. trianonske pogodbe in na člen IV. rapalske pogodbe, dviga zmeren, a odločen protest proti temu, da se je ukinitla samostojnost reške države ter apelira na pravičnost in človečanstvo visoke narodne skupščine in velikodušnost naroda kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pozivljajoč ga, da spoštuje neodvisnost samostojne reške države. Za reško vlado predsednik R. Zanella.«

Konvencija s Češko za pravno pomoč. Konvencija o medsebojni pravni pomoči med Jugoslavijo in Čehoslovaško je bila dne 9. t. m. v odboru soglasno sprejeta. Referiral je dr. Babnik, ki je našo državo zastopal pri tozadnih pogajanjih.

Število brezposelnih oseb v Avstriji je znašalo začetkom leta 1924 63.753. Med temi je bilo 4.327 stavbenih in 12.710 kovinskih delavcev.

Indeksna številka za preživljanje v Nemčiji se je od dne 21. do dne 28. ja-

nuarja t. l. znižala za 1.9%. Dne 28. januarja je dosegla ta številka 1.06 bilionkratni mnogokratnik predvojnih cen.

Odpuščenje bančnih uradnikov na Dunaju. Z ozirom na močno naraščanje režijskih stroškov so dunajske privlačne banke začele z obsežnim odpuščanjem svojih uradnikov. Pri nekaterih firmah znaša število odpuščenih po 20 do 30. Se številnejše so odpovedi pomožnemu in proviziornemu osebju.

Avstrijski uvoz, izvoz in prevoz plačilnih sredstev in vrednostnih papirjev v polniškem ter obmejnem prometu. Avstrijski konzulat v Ljubljani nam sporoča: Uvoz avstrijskih plačilnih sredstev (bankovcev, novcev, čekov, menic itd., ki se glase na avstrijske krome) in inozemskih plačilnih sredstev (bankovcev, novcev, čekov, menic itd., ki se glase na avstrijske krome) in inozemskih vrednostnih papirjev ne potrebuje nikakega dovoljenja. Izvoz inozemskih bankovcev ter čekov, menic itd. na inozemstvo je dopusten brez posebnega dovoljenja v neomejeni vsoti, izvoz avstrijskih bankovcev pa v polniškem prometu do štiri milijone kron in v malem obmejnem prometu do 200.000 kron za osebo. Avstrijski bankovci v zneskih nad 4 milijone kron, v obmejnem prometu nad 200.000 kron, dalje na avstrijske krome glaseč se čeki, menice itd., kakor lu- in inozemski vrednostni papirji potrebujejo za izvoz dovoljenje Avstrijske narodne banke (bančni oddelek). Za izvoz lu- in inozemskega denarja iz žlahne kovine, dalje tuzemskega denarja iz železa ali nežlahnih kovin (tuzemski denar iz železa ali nežlahnih kovin do skupnega zneska 2 K je prost za izvoz) je potrebno posebno dovoljenje zveznega ministrstva za finance. Nadzorovanje izvoza vrednot v svrhu preprečenja davčnega bega se več ne vrši. Polnikom, ki se hočejo mimogrede muditi v Avstriji, je od vstopnega carinskega urada podeliti o plačilnih sredstvih, ki jih imajo s seboj in katerih izvoz potrebuje posebno dovoljenje, potem o vrednostnih papirjih v polnem listu potrdila, na podlagi katerih je dovoljen v teku štirih tednov izvoz brez dovoljenja.

Agrarna reforma na Romunskem. — Vsled agrarne reforme se je na Romunskem razlasiilo do leta 1923. okoli 6 milijonov hektarjev zemlje.

Amerikanska žetev leta 1923. je bila po uradnih statističnih podatkih vredna 8322.695 milijonov dolarjev, dočim se je cenila žetev leta 1922. le na 7442.695 milijonov dolarjev. V oceni za leto 1923. je vpoštevana koruza z 2222.023, pšenica s 755.5 in bombaž z 10.081 milijonov dolarjev.

Najemnine in zlata pariteta na Dunaju. Leta 1910. je imel Dunaj 40.609 hiš s 480.476 strankami, ki so plačevale 323.000.000 zlatih kron najemnine. Leta 1923. pa je imel Dunaj 44.065 hiš s 534.060 strankami, ki pa plačujejo le 16.150.000 zlatih kron najemnine.

Poraba posameznih monopolskih predmetov letno. Cigaretni papir: 1.) v Srbiji 1.500.000 zabojev, 2.) v Bosni in

Hercegovini 600.000 zabojev, 3.) v Hrvatski in Slavoniji 900.000 zabojev, 4.) v Sloveniji 360.000 zabojev, 5.) v Dalmaciji 195.000 zabojev, 6.) v Črni gori 120 tisoč zabojev in 7.) v Banatu, Bački in Baranji 420.000 zabojev, skupaj 4 milijone 95.000 zabojev. Vžigalice: 1.) v Srbiji 65.000.000 zabojev, 2.) v Bosni in Hercegovini 40.000.000 zabojev, 3.) v Hrvatski in Slavoniji 54.000.000 zabojev, 4.) v Dalmaciji 13.000.000 zabojev, 5.) v Sloveniji 24.000.000 zabojev, 6.) v Vojvodini 28.000.000 zabojev in 7.) v Črni gori 8.000.000 zabojev, skupaj 232 milijonov zabojev. Sol: 1.) v Srbiji 40.000 ton, 2.) v Bosni in Hercegovini 20.000 ton, 3.) v Hrvatski in Slavoniji 26.000 ton, 4.) v Sloveniji 12.000 ton, 5.) v Dalmaciji 6.500 ton, 6.) v Črni gori 4000 ton in 7.) v Banatu, Bački in Baranji 14.000 ton, skupaj 122.500.000 ton. Petroleji: 1.) v Srbiji 12.500.000 kg, 2.) v Bosni in Hercegovini 6.500.000 kg, 3.) v Hrvatski in Slavoniji 8.500.000 kg, 4.) v Dalmaciji 3.000.000 kg, 5.) v Sloveniji 4.000.000 kilogr., 6.) v Banatu, Bački in Baranji 4.500.000 kg in 7.) v Črni gori 1.000.000 kilogr., skupaj 40.000.000 kg.

Število rojstev na Francoskem je znašalo: leta 1923: 92.694, leta 1922: 94.305 in leta 1921: 105.129.

Bolgarska žetev žita leta 1923. se ceni na 1.32 milijon ton, dočim je znašala leta 1922. le 1.1 milijon ton.

Statistika Jugoslovanov v Zedinjenih državah ameriških. — Po uradni statistiki je bivalo l. 1920 v Zedinjenih državah 408.973 Jugoslovanov, in sicer 208.552 Slovencev in 200.421 Srbo-Hrvatov. Od teh je bilo 140.559 Hrvatov, 3119 Dalmalincev, 52.208 Srbov in 4533 Črnogorcev.

Rusko zadrugarsivo. — Ustanovitelj francoskega združništva, slovit prof. Charles Gide, ki je pred kratkim poloval po Rusiji, da šludira ondočno zadrugarsivo, je ob povratku podal časnikiarjem zelo zanimivo izjavo o dobljenih vtisih. Zadruga organizacija — pravi Gide — je rešila sovjetsko Rusijo. Ko so politični uzurpatorji pomedli s caristično birokracijo, in uvideli, da so nesposobni za lasno ureditev državne uprave, so se poslužili obstoječih zadrug. Nekaj časa so te stale popolnoma pod vodstvom sovjetov in postale naravnost birokratičen organ. V zadnjem času pa so se relativno osamosvojile in se velikopotezno razvile, tako da predstavljajo danes edin razveseljiv moment v ruskem gospodarskem življenju. Pet šestlin jih je komunističnih, ostale so v rokah nestrancarjev. Zadruga se ne pečajo le s konzumom in nekaterimi kmetijskimi obćimi interesi. One so razlegnile svoje delovanje tudi na vse panoge gospodarskega življenja, kakor na produkcijo, industrijo, trgovino, eksport, kredit itd. V Moskvi so najemniki organizirani v zadrugah in se upravljajo sami. Ker so v Rusiji industrijski produkti zelo dragi, izpolnjujejo zadruga za konzumente izredno koristno nalogo, ker nudijo možnost nabave pri nižjih cenah. — V zvezi s poročili, kako sovjetska vlada pripuščja inozemski kapital povečini le pod pogojem,

da razen vlade participirajo tudi zadruga, so informacije, ki jih daje Gide, prav zanimive.

Izvoz čehoslovaškega sladkorja na Angleško. Iz števil, ki jih je objavila 17. januarja tvrdka Czarnikov v Londonu, je razvidno, da je bila glavna zalagateljica Anglije z rafiniranim sladkorjem v letu 1923 — Čehoslovaška. Uvoz sladkorja na Angleško je dosegel v preteklem letu 383.168 ton. Od tega je prišlo na Čehoslovaško 111.273 ton, 81.995 ton iz Nizozemske, 34.535 iz Belgije, 236 iz Francije, 96.140 iz Zedinjenih držav, 28.606 iz Kanade in 30.403 iz drugih držav. V letu 1922 je uvozila Anglija 512.580 ton rafiniranega sladkorja večinoma iz Amerike (265.295 ton), medtem ko je prišlo iz Čehoslovaške le 49.321 ton. Izvoz sladkorja iz Čehoslovaške se je torej v zadnjem letu podvojil in še več. Poirošnja sladkorja je znašala na Angleškem v letu 1923 1.318.221 ton rafiniranega in 153.163 ton grobega sladkorja. V letu 1922 pa je znašala trošnja 1.436.451 ton rafiniranega in 168.082 ton grobega sladkorja. V prvem tromesečju tega leta je uvozila Anglija iz Čehoslovaške 40.176 ton rafiniranega sladkorja, napram 23.406 tonam v isti dobi prejšnjega leta. Od oktobra do decembra je Anglija nadalje uvozila iz Čehoslovaške tudi 9.300 ton grobega sladkorja.

Statistični pregled naše zunanje trgovine v letu 1923. Generalna direkcija carin je izdala statistični pregled zunanje trgovine v letu 1923. Pregled se prodaja pri vseh glavnih carinarnicah.

Tržna poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 8. februarja 1924 se je pripeljalo 129 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5—6 tednov stari, komad Din 200—250; 7—9 tednov stari 295—300; 3—4 mesece 400—650; 5—7 mesecev 950—1125; 8—10 mesecev 1250 do 1300; 1 leto 1750—1875; 1 kg žive teže 22—22.50; 1 kg mrtve teže 26.25 do 30 Din.

Tržišče kož in usnja (Zagreb). Tendence surovih kož je v splošnem trdna. Cene govejim kožam so nekoliko, cene telečjim kožam pa znatno poskočile. Cene so sledeče za goveje kože: lahke 18 Din, srednje 20.50 Din, težke 22.50 dinarjev in telečje kože 36.75 Din. Vprašanje pa je, če se bodo te cene vzdržale, ker zboljšavanje dinarja omogočuje uvoz težkih kož iz inozemstva, na drugi strani pa otežuje izvoz naših kož in so poslednje navezane le na domač trg. — Usnje. Trg nespremenjen. Vsled porasta dinarja ni pričakovati zvišanja cen. Pričakuje se naraščanje uvoza francoskega in laškega blaga preko Soluna in Trsta,

ki bo z našimi industriji konkuriralo. Dosedaj so bili ti skoro brez konkurence. Konsumenti so s tem lahko zadovoljni, ker se bodo lažje preskrbovali s cenejšim blagom, dočim je dosedaj izgledalo, da bodo cene vedno rasle. Cene so sledeče: Kruponi težki 105—112 dinarjev, srednji 98—100 Din, lahki 96 do 97 Din, telečje usnje rumeno 110 do 112 Din, črno 103—110, telečji boks črn 28—32, sekunda 26—28 Din, terca 22—24 Din, kravni boks prima 22—24 dinarjev, sekunda 20—22 Din.

Izredno povišanje ogrskih cen moke. 8. februarja se je plačalo na budimpeštanski žitni borzi za meterski stot pšenice iz krajev ob Tisi 182.500 ogr. K, tako da zahtevajo mlinci za 1 kg nularice per vagon p. 3100 ogr. K. S tem so ne samo cene pšenice, temveč tudi moki prekoračile svetovno pariteto. Povišanje kurza se utemeljuje s prevlado spekulativnih elementov.

Dobava, prodaja.

Dobava okretnic za lokomotive. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 28. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 2 kompletne okretnice za lokomotive.

Dobava železnih pragov in pribora za tračnice in okretnice. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 27. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave železnih pragov in pribora za tračnice in okretnice.

Dobava verig ter polnih pnevmatik za kamione. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 29. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 40 verig in 180 polnih pnevmatik za kamione.

Dobava stolov. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. februarja t. l. ponovna licitacija glede dobave 500 stolov.

Dobava varila. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. februarja ofertalna licitacija glede dobave 1500 kg varila.

Dobava peči. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 7 peči.

Dobava jermenov za mornarske blače. Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 1. marca t. l. ponudbe za dobavo 3000 jermenov za mornarske blače.

Dobava desk. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 1. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave 80.000 komadov desk za izdelovanje zabojev.

Dobava koksa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 1. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave 200 ton koksa za livarne.

Dobava bobnov za žrebanje. Pri generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu se bo vršila dne 18. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 3 bobnov za žrebanje obveznic 2% rente za vojno škodo.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špeciarijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mlelih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna posrežba!
Zabtevajte cenik!

Najcenejše nove in rabljene PISALNE STROJE

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev **Ludovik Baraga, Ljubljana**

Šelenburgova ul. 6./I. nadst. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Barvni trakovi, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine.

Semena

use vrste za vrt, travnik in polje

JOSIP URBANIČ
Ljubljana, Miklošičeva cesta 8

Zelenjadna in cvetlična semena v vrečkah tudi v komisij-sko prodajo. Zahtevajte cenik!

NA VELIKO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čovljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukance, vezeno, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Posušene jurčke

(jedilne gobe) kupim po dnevni ceni vsako množino. Ponudbe z vzorci in navedbo množine na tvrdko **S. ADLER, G. m. b. H., Eisenstein. Č. S. R.**

LJUBLJANA

SNON GREGORČICEVA ULICA 13
Telefon štev. 352

se priporoča
za naročila vseh v njeno stroko
spadajočih del.

Lastna knjigovoznica.
Izvršitev točna in solidna!

Naročajte in razširjajte „Trgovski list“! Oglašajte v „Trgovskem listu“!